

ПРОТОКОЛ
04.11.2022г.

От проведена хибридно заседание на членовете на Комисията за енергиен преход (КЕП), съставът на която е определен с протокол от заседание на Консултативния съвет за европейската зелена сделка (КСЗЕС), проведено на 11.07.2022 г. в изпълнение на Заповед № 128 от 5 юли 2022 г.

Днес, **04.11.2022г. от 10:00 ч.** се проведе хибридна среща (присъствено и дистанционно) на членовете на Комисията за енергиен преход (КЕП) в зала 821 в сградата на Министерство на енергетиката.

На планираната среща онлайн се включиха 18 човека (членове и наблюдатели), а в **залата** присъстваха следните членове на КЕП и наблюдатели на работата на комисията:

Калоян Стойчев (Министерски съвет)
Мариета Немска (Администрация на министерски съвет)
Петър Матов (Администрация на Министерски съвет)
Представители на МЕ (Ива Петрова, Еленко Божков, Александър Давидов, Николай Налбантов, Даниела Донева, Иван Палдъмов, Гергана Лазарова, Цветелина Попова)
Михаил Милков (БЕХ ЕАД)
Ивайло Найденов (КРИБ / БФИЕК)
Апостол Дянков (WWF)
Мария Трифонова (СФ на СУ)
Анна Димитрова (ЕВН)
Денис Боев (НЕК ЕАД)
Меглена Антонова (За земята)
Георги Стефанов (наблюдател)
Ирена Белорешка (НЕК ЕАД)
Калина Тодорова (НЕК ЕАД)
Лилия Чобанова (КГМИЗ)

Дневният ред за срещата не беше предварително разпространен. Преди заседанието в споделеното пространство на Комисията за енергиен преход бяха качени за предварително разглеждане презентацията и окончателния Доклад от моделирането на Compass Lexecon.

Заседанието бе открито от **г-н Калоян Стойчев**, съветник в политическия кабинет на Заместник министър-председателя по управление на европейските средства. Във встъпителните си думи той сподели, че темата на срещата е представяне на финалните резултати от приключилото моделиране на сценарийте за декарбонизация. Проведена е интензивна работа с двата инструмента Compass Lexecon и Pathway Explorer, осъществени са и технически срещи за да се хармонизира работата по допусканията. Данните от моделирането ще бъдат описани в текстов формат като Доклад, който ще бъде представен на Парламента. **Г-н Стойчев** направи уточнение, че е условно разделянето на базов сценарии, референтен сценарии и сценарии за чувствителност, като това, което гарантира като Председател на КЕП, че финалната версия на представените данни ще е в пълно съответствие с ангажиментите на България по НПВУ.

Г-жа Мария Трифонова потвърди, че срещата е да се обсъдят данните от моделирането, като преди да предостави думата на Yves (представител на Compass Lexecon) тя уточни, че са моделирани няколко сценария, като сценариите които са валидни е редно да влязат в Доклада на КЕП. При моделирането са изготвени сценарии, с използване на природен газ като заместващи мощности и без използване на газ, предвид осигуряване на независимостта на България от доставките на природен газ и геополитическата ситуация. Допълни, че в споделеното пространство на КЕП е качен файл за проектодоклад на КЕП, в който да се качват текстовете, които да се интегрират в документа.

Yves Le Thieis (представител на Compass Lexecon) представи пред членовете на КЕП резултатите от моделирането на Compass Lexecon.

- Дефиниция и ключови цели на сценариите;
- Особенности и параметри на изведените при моделирането шест сценария;
- Процеса на моделиране във връзка с поэтапното спиране на централите на лигнитни въглища през 2030г. и влиянието на енергийния микс в прехода. Отрицателното въздействие върху регионалната енергийна независимост чрез увеличаване на производството на енергия от природен газ при постепенното премахване на лигнитните въглища през 2030 г. и ограничението за намаляване на емисиите от 40%.

Бяха дадени разяснения за нивата на намаляване на емисиите от CO₂ при различните сценарии спрямо приетата базова година 2019г.

Бе обърнато внимание, че докато постепенното премахване на лигнитните въглища през 2030 г. ще увеличи разходите с най-малко +500 милиона евро/година до 2030 г., ограничението за намаляване на емисиите от 40% ще увеличи разходите с +1,2 милиарда евро/година през 2025 г.

За да се гарантира сигурността на доставките, моделирането взема предвид минимален капацитет, като маржът да се поддържа през целия хоризонт е определен на историческо средно ниво. Оценява се маржът на капацитета при нормално пиково търсене на енергия, при поддържане изискванията към системните услуги и буфер за резултатите от търсенето за покриване на екстремно пиково търсене на върха на наблюдавания пик търсене. Този марж също отразява съвпадение на върховете в регионалните енергийни пазари в регион с „капацитет на дефицит“, насочвайки вниманието, че България може да разчита само в ограничена степен на внос във време на недостиг на енергия в региона.

Г-н Стойчев благодари на Yves за презентацията и даде думата на участниците в заседанието за въпроси.

В дискусиата бяха обсъдени въпроси, свързани с производството на чистата енергия, допускания за пазарните взаимоотношения в региона, включването в сценариите на зелен водород като възможност за гориво. В дълбочина бяха дадени разяснения относно използваните в моделирането допускания за ефективност на използваните технологии, проследено ли е повишаването на енергийната ефективност, в т.ч. и на сгради, както и включено ли е изграждане на системи за улавяне и съхранение на въглерод (Carbon Capture and Storage). Особено внимание бе обърнато на темата за намаляване на емисиите CO₂ с 40% към 2025г. спрямо 2019 г., както и на резултатите от различните сценарии, свързани с поетите ангажименти за намаляване на емисии CO₂.

Г-н Апостол Дянков (WWF) поиска от Yves Le Thieis потвърждение, че дори при допускането за свръхкапацитет на генерациите и допусканията, че в региона могат да се строят нови газови (и даже лигнитни) мощности, условието за запазване на целта за намаляване с 40% на емисиите CO₂ за 2025 г. плюс излизане от въглищата до 2030 г. има сценарии, които се доближава до изпълнение на поетите ангажименти.

Г-н Ивайло Найденов (КРИБ/БФИЕК) взе думата с уточнения във връзка с темата за увеличаването на емисиите поради изместването на производства в страни извън ЕС и регионалното моделиране. България е страна, която има съседни страни, които не са членки на ЕС и ако енергийната политика доведе до енергиен и мощностен баланс, който ще оскъпи енергията и ще окаже пряко въздействие върху производството и разходите, голяма част от енергоинтензивната индустрия е много вероятно да затвори предприятия или да затвори и да се изнесе в съседна Турция, където не се плащат емисии. В този смисъл е абсолютно адекватно в анализа да е включена и картината за регионалното моделиране и взаимосвързаност що се касае до емисии CO₂. Функцията на КЕП е консултативна и нейната работа е да даде варианти при дадени действия и политики какви биха били въздействията върху социално-икономическото развитие на страната и населението.

Г-н Стойчев се съгласи, че това са икономически съображения, които трябва да бъдат взети предвид, но това ще бъде направено на по-късен етап след като бъдат разгледани различните сценарии.

Г-н Александър Давидов (МЕ) обърна внимание на изграждането на големите информационни центрове, които имат нужда от голямо потребление на енергия и ще търсят евтина енергия.

Г-н Калоян Стойчев направи реплика, че големите иновативни компании, които създават такива центрове винаги ги обвързват със зелена енергия.

Г-н Виктор Минчев (АСЕП) даде положителна оценка на всички мнения изказани до момента. Обърна внимание на факта, че в моделирането е направено допускане, което не е изказано и което е свързано с разпространението и мрежата. Все още се прави допускането, че цялата генерация и балансиране ще е изключително централизирано. Според него не е разумно да се прави това допускане, при положение, че има натиск за децентрализация. Не трябва ли да се обърне внимание на локализиране и трансформация на инфраструктурата.

Г-н Калоян Стойчев изрази становище, че при разписването на доклада ще бъде сложен дисклеймър, що се касае до факта, че информацията и данните, с които се работи в ЕСО са изключително централизирани, тъй като вече е късно да се прави нов модел.

Г-жа Трифонова сподели, че енергийното потребление на всички индустрии е предварително моделирано от Pathway Explorer и след това са използвани в диспач модела. Там има допускане на всички мерки, но не е взето под внимание да се моделира системна адекватност и инфраструктура във връзка с транспорта.

Анна Димитрова (ЕВН) каза, че компанията е участвала в разработването на модела на Compass Lexecon. Данните в модела са адекватни и осъвременени спрямо данните на разпределителните дружества. Предвид, че предстои увеличаване на мощности за присъединяване свързани с електромобилност, покривни инсталации и термопомпи би могло да се вземат на време съответните мерки и разходите на мрежовите оператори да не са толкова високи.

Г-н Ивайло Найденов изказа своето становище по изготвения Доклад от моделирането на Compass Lexecon като определи, че е свършена чудесна работа. Подготвения документ трябва да се разглежда на всякакво равнище. Резултатите са адекватни и реалистични. Отразяват някои неща, които са базови. Хубаво е, че е направена финансова оценка. Не е необходимо да се бърза с агресивни политики. Ако оценката от 1,2 млрд. на година е вярна, то резултата ще бъде двойни разходи спрямо парите по НПВУ.

Г-н Стойчев благодари за изказаните становища в дискусиата. Според него е удачно да не се забравя, че това е модел, по който ще се работи в описателната част на Доклада. По отношение на разходите, да не забравяме, че са разходи за системата, не е задължително да са публични разходи, част от тях ще са частни инвестиции в енергийната система. Средствата за ПВУ са изцяло европейски ресурс и никой не си прави илюзията, че трябва с тях трябва да се финансира целия енергиен преход.

Г-жа Трифонова поиска разяснение от Yves Le Thieis какво включват т.нар. power system cost.

Yves Le Thieis даде пояснения по изготвената в презентацията графика, като уточни, че капиталовите разходи се увеличават, а годишните системни разходи остават сравними през целия преход. Капиталовите разходи се отчитат в системни разходи като анюитетни плащания. Отстъпка от 5% е прилагана за изчисляване на годишни капиталови разходи, като не се включват разходи аз емисии. Разходите за електроенергийната система включват съществуващи разходи за пренос и разпределение както и допълнителни разходи за пренос и разпределение от навлизането на ВЕИ и пиково увеличение на търсенето въз основа на показателите на ЕС. Разходите за електроенергийната система не включват разходите свързани с експлоатацията или затварянето на лигнитни мини или разходи, свързани с газовата мрежа.

Г-жа Трифонова поиска по-структурирана разбивка на разходите, предвид че част от тях биха могли да бъдат инвестиции по други линии и не е задължително да са държавни.

Г-н Георги Стефанов попита дали в модела са включени дали всички предвидени публични средства за енергиен преход, в т.ч. и тези по оперативните програми и други финансови механизми от ЕС.

Г-н Стойчев отговори, че всички предвидени разходи и инвестиции, които са разписани в ПВУ са включени в анализа.

Г-жа Трифонова допълни, че в доклада ще бъдат адресирани конкретните мерки по размер на инвестициите, т.е. каква част от power system cost ще бъдат публични средства, каква част е чисто частна инвестиция, каква част са разходи за системата.

Г-жа Лилия Чобанова (КГМИЗ) уточни, че анализа цели да покаже каква е цената на всички разходи, а как ще се финансира е вече въпрос на преценка.

Г-н Петър Попчев уточни, че в момента два екипа учени разработват употребата на зелен водород и предвид случващото се в света не е логично зеления водород да бъде включен в модела чак през 2050г.

Г-жа Трифонова си тръгна от срещата.

Г-н Ивайло Найденов направи изявление и коментар във връзка с разходите в енергийната система. Той уточни, че това са разходи, които включват всички звена в процеса – генерация, пренос, разпределение и потребление, т.е. при всички положения някой плаща направените разходи (независимо дали е разход за изграждане на генерация, разход за развитие на мрежата или др.). При всички положения инвеститора ще иска да си възвърне инвестициите. В такъв случай предвид намаляващото население се очаква тежестта да се поеме от небитовите потребители (бизнес, обществени потребители и др). Според него въвеждането на още ВЕИ или декарбонизацията, би трябвало да се правят плавно и планирано, по начин да има минимални разходи за всички.

Г-н Калоян Стойчев благодари на всички участници за дискусиата, както и на екипите, които са работили по моделирането, както и на цялостната съвместна работа на Комисията. Той уточни, че секретариата, той и д-р Трифонова ще пристъпят към финализиране на текста на Доклада на КЕП, който ще бъде споделен поне една седмица преди следващото заседание, за да може да се добавят коментари.

Заместник-министър Ива Петрова направи уточнение, че предвид че МЕ е секретариат и ще са необходими около две седмици за консолидиране на текстове и представяне на версия на Доклад_01, по която да дават коментари членовете на КЕП, логично е следващата следа да е горедолу в този диапазон.

Г-н Стойчев даде предложение, което бе прието следващото заседание на КЕП да е на 21.11.2022г.

Г-жа Чобанова попита дали се ползват данните и докладите, които **Yves Le Thieis** е подготвил.

Г-н Стойчев отговори, че тези данни са полезни, може би ще се наложи да бъдат опростени някои от графиките, за да бъдат по-разбираеми, като сигурно ще се ползват голяма част от текстовете, като в крайна сметка финалния доклад ще е синтеза на всички текстове.

Заместник-министър Ива Петрова попита дали в КЕП ще получим информация или данни от другите комисии (КУМ и КЕЕ).

Г-н Стойчев отговори, че това ще се дискутира допълнително. КУМ е в етап разписване на визия за работа, за енергийната бедност има подготвена методология, като се уточнява администрация, която да администрира процеса. Той благодари на всички и сподели, че ще изпрати мейл с проекта на Доклад на КЕП.

Заместник-министър Ива Петрова предложи текста на Доклада да се колаборира и да се коментира само от членовете на КЕП, преди да бъде представен на наблюдателите и на по-широка аудитория за преглед и становища, за което **г-н Стойчев** изрази съгласие.

След така проведените обсъждания и разисквания срещата на членовете на КЕП бе закрыта.